

Oppstartdokument

Planstrategi og planprogram - Kommuneplanens samfunnsdel 2024-2027

KOMMUNESTYRET
SAKSNUMMER 20/24, 25. APRIL 2024

Innhold

1. Innledning	3
2. Behovsstyrt planlegging – forenklet prosess	4
3. Behov for ny samfunnsplan.....	4
4. Planprogram.....	5
4.1 Formålet med planarbeidet	5
4.2 Overordnede føringer.....	6
FNs bærekraftsmål	6
Nasjonale forventninger.....	7
Regionale planer	8
4.3 Planprosess	8
Organisering.....	8
Framdriftsplan	9
4.3 Medvirkning	10
4.4 Behovet for utredninger	10

*Fotografer: Frida Xiang / Visit Lyngenfjord (forside) og
Pietr Pavliček / Visit Lyngenfjord (øvrige foto)*

1. Innledning

Planstrategien er det eneste obligatoriske elementet i plan- og bygningsloven som kommunene må revidere hvert fjerde år. Gjennom behandling av planstrategien skal kommunestyret ta stilling til om gjeldende kommuneplan eller deler av denne skal revideres, eller om planen skal videreføres uten endringer. Kommunestyret kan også ta stilling til om det er behov for å igangsette arbeid med nye arealplaner i valgperioden, eller om gjeldende planer bør revideres eller oppheves.

KS har gjennomført et FoU-prosjekt om kommuneplanens samfunnsdel som lokalpolitisk styringsverktøy. Bakgrunnen er at det har vært en utfordring for de fleste kommunene å knytte samfunnsdelen til valgperiodene og det nye kommunestyrets politikk. Rapporten *Ny agenda for kommuneplanens samfunnsdel* kommer med flere [anbefalinger](#). Blant annet anbefales det at det tidlig etter at kommunestyret er konstituert legges opp til en reell politisk diskusjon om føringer og prioriteringer, som grunnlag for beslutning om gjeldende kommuneplan skal videreføres eller ikke. Det politiske verkstedet skal være en arena for å diskutere og gi råd til administrasjonen.

Et slikt verksted blei gjennomført i Storfjord kommunestyre 7. mars 2024, og ga administrasjonen føringer om å legge til rette for en prosess for å revidere både kommuneplanens samfunnsdel og kommuneplanens arealdel.

§ 10-1. Kommunal planstrategi

Kommunestyret skal minst én gang i hver valgperiode, og senest innen ett år etter konstituering, utarbeide og vedta en kommunal planstrategi. Planstrategien bør omfatte en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling, herunder langsiktig arealbruk, miljøutfordringer, sektorens virksomhet og en vurdering av kommunens planbehov i valgperioden.

Kommunen skal i arbeidet med kommunal planstrategi innhente synspunkter fra statlige og regionale organer og nabokommuner. Kommunen bør også legge opp til bred medvirkning og allmenn debatt som grunnlag for behandlingen. Forslag til vedtak i kommunestyret skal gjøres offentlig minst 30 dager før kommunestyrets behandling.

Ved behandlingen skal kommunestyret ta stilling til om gjeldende kommuneplan eller deler av denne skal revideres, eller om planen skal videreføres uten endringer. Kommunestyret kan herunder ta stilling til om det er behov for å igangsette arbeid med nye arealplaner i valgperioden, eller om gjeldende planer bør revideres eller oppheves.

Utarbeiding og behandling av kommunal planstrategi kan slås sammen med og være del av oppstart av arbeidet med kommuneplanen, jf. [kapittel 11](#).

2. Behovsstyrt planlegging - forenklet prosess

Planleggingen skal være behovsstyrt og skal ikke gjøres mer omfattende enn nødvendig. Plan- og bygningsloven § 10-1 inneholder noen bør-krav og noen skal-krav.

Storfjord kommune vil følge anbefalingene i KS-rapporten *Ny agenda for kommuneplanens samfunnsdel*, som sier at planstrategien og planprogrammet for samfunnsdelen må forenkles kraftig for å knytte samfunnsdelen til valgperiodene og det nye kommunestyrets politikk. Derfor anbefaler rapporten at kommunal planstrategi kun kort bør omhandle det lovpålagte kravet om hvorvidt kommuneplanen *skal* revideres eller ikke. Det er et poeng at det nye kommunestyret skal gjøre vedtak om ny eller revidert plan så tidlig som mulig, og senest i løpet av det første året i valgperioden. Storfjord kommune vil derfor slå sammen planstrategien og planprogram for samfunnsdelen til et oppstartdokument.

3. Behov for ny samfunnsplan

Gjeldende samfunnsplan for Storfjord kommune blei vedtatt 17. juni 2020 og gjelder for perioden 2020 – 2032.

Samfunnsdelen er et strategisk styringsverktøy som skal følges opp av kommunedirektøren. Det er viktig at føringene i samfunnsplanen gir tydelig retning slik at administrasjonen kan følge opp i økonomiplanarbeidet. KS-rapporten fastslår at mange mål og strategier for mange samfunnsområder vanskeliggjør kommunedirektørens arbeid med å følge opp i økonomiplanen.

Administrasjonen har forberedt og presentert et kunnskapsgrunnlag for kommunestyret, med et omfang tilpasset kommunens behov. Kunnskapsgrunnlaget, sammen med en vurdering av dagens samfunnsplan, danner grunnlaget for kommunestyrets vurderinger av behovet for å revidere samfunnsplanen. Det er og vil bli til lagt rette for politiske diskusjoner om føringer i samfunnsdelen, slik at planprosesser blir en reell arena for politikkutvikling der det nye kommunestyret får lagt sine føringer for kommunens utvikling den kommende valgperioden. De administrative ressursene vil bli prioritert slik at dette arbeidet kan gjennomføres raskest mulig. Et forenkla arbeid med samfunnsdelen i hver valgperiode vil sikre at samfunnsdelen blir en naturlig del av plansystemet som følger samfunnsutviklingen.

Kunnskapsgrunnlaget skal også være et løpende oppdatert grunnlag for vurdering av andre planbehov og prioriteringer. Koblingen mellom samfunnsdelen og økonomiplanen er en forutsetning for at samfunnsdelen skal fungere som et politisk styringsverktøy. Økonomiplanen kan med fordel kalles «handlings- og økonomiplan» når den følger opp samfunnsdelens satsingsområder. Dette ivaretar kravet til handlingsdel i plan- og bygningsloven og kravet til oppfølging i økonomiplanen i kommuneloven.

4. Planprogram

Et *planprogram* skal gjøre rede for formålet med planarbeidet, planprosessen med frister og deltakere, opplegget for medvirkning og behov for utredninger. Forslag til planprogram skal sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn senest samtidig med varsel om oppstart og kunngjøring av planarbeidet.

4.1 Formålet med planarbeidet

Kommuneplanens samfunnsdel er et overordna verktøy som skal ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. Den bør inneholde en beskrivelse og vurdering av alternative strategier for utviklingen i kommunen.

Kommuneplanens samfunnsdel skal være grunnlag for sektorenes planer og virksomhet i kommunen. Den skal gi retningslinjer for hvordan kommunens egne mål og strategier skal gjennomføres i kommunal virksomhet og ved medvirkning fra andre offentlige organer og private.

Gjennom planarbeidet skal det gjøres en full revisjon av gjeldende samfunnsplan.

4.2 Overordnede føringer

FNs bærekraftsmål

Planlegging for bærekraftig utvikling er forankret i plan- og bygningsloven, der formålsparagrafen slår fast at loven skal fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og fremtidige generasjoner. 2030-agendaen, med de 17 bærekraftsmålene for å fremme en miljømessig, sosial og økonomisk bærekraftig utvikling, skal legges til grunn for samfunns- og arealplanleggingen.

Nasjonale forventninger

Regjeringa legger hvert fjerde år frem nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging. *Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027* framhever fem aktuelle utfordringer med prioriteringer på hvordan disse kan møtes gjennom regional og kommunal samfunns- og arealplanlegging.

Samordning og samarbeid i planleggingen

- Oppdaterte planer
- Effektive og involverende planprosesser
- Kunnskapsbasert planlegging, kompetanse og kvalitet
- God samordning mellom myndighetene

Trygge og inkluderende lokalsamfunn

- Levende byer, tettsteder og bygger
- Nok og varierte boliger
- Gode fysiske rammer for hverdagslivet
- Natur- og kulturmiljø som ressurs
- Bedre levekår og folkehelse
- Varierte møteplasser og tilbud

Velferd og bærekraftig verdiskaping

- Legge til rette for grønne industrinæringer
- Tilgang på kompetanse, arbeidskraft og gode tjenester
- God infrastruktur som grunnlag for verdiskaping
- Tilrettelegging for natur- og kulturbasert næringsliv
- Verdiskaping i en sirkulær økonomi

Klima, natur og miljø for framtida

- Helhetlig planlegging for å nå klima- og miljømålene
- Forebygge klimagassutslipp og sikre muligheten for karbonopptak
- Bevare naturmangfoldet, friluftslivsinteresser og kulturmiljø
- Rene og rike vann og vassdrag

Samfunnssikkerhet og beredskap

- Naturfarer og klimatilpasning
- Forsvarets arealbehov
- Vern av dyrka jord
- Rent og trygt drikkevann
- ROS-analyser som grunnlag for bedre planer

For hver utfordring følger det konkrete forventningspunkter.

Regionale planer

Fylkesplan for Troms 2014-2025 er utarbeida som en overordna regional plan for Troms, og skal være førende for nye regionale planer i det geografiske Troms. Formålet med fylkesplanen er å «etablere et felles og omforent grunnlag for den strategiske utviklingen av Troms fylke». Fylkesplanen har mål og strategier for langsiktig utvikling, og som legger føringer for prioritering av innsats.

Følgende gjennomgående tema er vektlagt i planen:

- Nordområdene
- Næring og kompetanse
- Senterstrategi
- Folkehelse

I tillegg er det et eget kapittel med regionalpolitiske retningslinjer. Fylkesplanen med retningslinjer vil kunne gi grunnlag for innsigelse etter plan- og bygningslovens § 5-4.

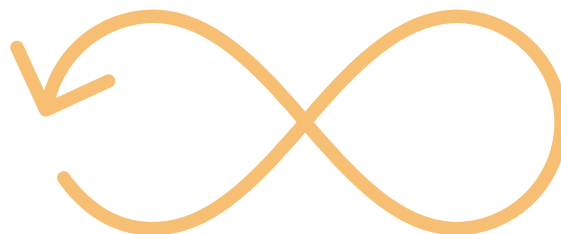
4.3 Planprosess

Organisering

Det administrative ansvaret for planen ligger hos Kommunedirektøren. Kommuneplanlegger har fagansvaret for planen. Kunnskapsgrunnet er utformet av ei arbeidsgruppe bestående av kommunedirektør, kommuneplanlegger og fagansvarlig for folkehelseoversikt.

Kommunedirektørens ledergruppe er administrativt overordnet faggruppe for planen, og skal bidra med faglig grunnlag og ha en rådgivende funksjon for sine sektorer.

Kommunestyret er øverste beslutningsorgan, med miljø-, plan- og driftsstyret som planutvalg og styringsgruppe.

Framdriftsplan

Det er satt opp en framdriftsplan som tar sikte på å gjennomføre en effektiv planprosess, for å sikre at planen blir et styringsdokument for sittende kommunestyre. Framdriftsplanen forholder seg til den vedtatte møteplanen for Kommunestyret, og må ta høyde for kravene om minst seks ukers høringsfrist for både planprogram (inkludert i oppstartsdokument) og samfunnsplan. Framdriftsplanen forutsetter at arbeidet med oppstartsdokument og samfunnsplan prioriteres både administrativt og politisk.

	2024												2025	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2
Administrative forberedelser														
Politisk verksted														
Utarbeidelse av utkast oppstartsdokument														
Politisk behandling utkast oppstartsdokument														
Høring oppstartsdokument (minimum 6 uker)														
Vedtak oppstartsdokument														
Utarbeidelse av utkast samfunnsplan														
Politisk behandling utkast samfunnsplan														
Høring samfunnsplan (minimum 6 uker)														
Saksbehandling av innspill og merknader														
Vedtak samfunnsplan														

4.3 Medvirkning

Plan- og bygningsloven fastslår at det skal legges til rette for medvirkning når det fremmes planforslag. Kommunen har et særlig ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging, herunder barn og unge. Grupper og interesser som ikke er i stand til å delta direkte, skal sikres gode muligheter for medvirkning på annen måte.

KS-rapporten *Ny agenda for kommuneplanens samfunnsdel* peker på at samfunnsdelen skal være et styringsverktøy for det nye kommunestyret med kobling til handlings- og økonomiplanen slik lovverket forutsetter. Dette har også konsekvenser for hvordan man definerer medvirkning i prosessen. Medvirkning må komme inn etter at folkevalgte har fått lagt et grunnlag for den offentlige diskusjonen. Valgresultatet, et tydelig utfordringsbilde for kommunen og nye nasjonale forventninger til planleggingen bør danne grunnlaget for tidlige politiske diskusjoner om innholdet i samfunnsdelen.

Medvirkningsformene kan oppsummeres slik:

- **Valget:** Innbyggerne i Storfjord kommune har hatt anledning til å medvirke gjennom kommunevalget.
- **Politiske verksteder:** Politikerne skal gjennom politiske verksteder forme planen fram mot endelig vedtak.
- **Medvirkning og råd:** Ungdomsrådet, rådet for eldre og funksjonshemmede, bygdeutvalg og evt. andre grupper som er relevant gis anledning til å medvirke og gi råd gjennom egne møter.
- **Regionalt planforum:** Planen vil bli lagt fram for regionalt planforum.
- **Høringer:** Planen vil bli kunngjort i alle kanaler kommunen har tilgjengelig, og det vil bli lagt til rette for digitale innspillmuligheter.

4.4 Behovet for utredninger

Som en del av grunnlaget til oppstartdokumentet følger et kunnskapsgrunnlag som har fått tittelen *Fakta om Storfjord*. Dette er et sammendrag av eksisterende kunnskap fra offentlig statistikk og analyser, samt kommunens egne sammenstillinger. Sett sammen med de overordnede føringene som er nevnt i kap. 4.2 vil dette være viktige informasjonskilder og grunnlagsdokumenter for kommunestyrets arbeid med kommuneplanens samfunnsdel.

Storfjord kommune ser ikke behov for å gjøre utredninger i forbindelse med planarbeidet, men vil løpende supplere kunnskapsgrunnlaget dersom det er behov for det.